

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Jakelun mukaisesti

Lausuntopyyntö
21.12.2017

TEM/2490/00.06.02/2017
TEM039:00/2017

LAUSUNTOPYYNTÖ KEMIKAALIKOhteiden SUOJAAMISTA LAINVASTAISelta TOIMINNALTA SELVITTÄNEEN TYÖRYHMÄN RAPORTISTA

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoanne kemikaalikohteiden suojaamista lainvastaiselta toiminnalta selvittäneen työryhmän raportista.

Johdanto

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti kesäkuussa 2017 työryhmän selvittämään rikolliseen toimintaan ja terrorismin uhkaan varautumiseksi tarpeelliset kehittämistarpeet vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuutta koskevassa sääntelyssä. Lisäksi työryhmän tuli tehdä esitys tarvittavista säädöstoimista. Työryhmä keskittyi käsittelemään vaarallisia kemikaaleja käsittelevien kohteiden turvallisuutta, ei kuitenkaan vaarallisten aineiden kuljettamista koskevaa sääntelyä (VAK sääntely). Työryhmässä oli edustus useista eri viranomaisista sekä elinkeinoelämän järjestöistä.

Työryhmän tehtävänä oli erityisesti selvittää sääntelytarpeet vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005, jäljempänä kemikaaliturvallisuuslain) soveltamisalan kohteissa koskien niin tavanomaista rikollista toimintaa, tahallista vahingontekoa ja terrorismia koskevat tilanteet sekä kybervaikuttamiseen varautuminen. Työryhmä perehtyi työn aikana elinkeinoelämän jo käytössä oleviin parhaisiin käytäntöihin ja menettelyihin. Työryhmä kuuli työssään useita asiantuntijoita. Työryhmä oli työssään yksimielinen.

Taustaa

Kemikaaliturvallisuuslain soveltamisalalle kuuluviin kemianteollisuuden laitoksiin ja kemikaalivarastoihin liittyy riski lainvastaisen toiminnan kohteeksi joutumisesta, jolloin teollisuuslaitoksen prosessia tai kemikaali- tai räjähdetarastoja voitaisiin käyttää vahingoittamistarkoituksessa merkittävien terveys-, ympäristö- ja omaisuusvahinkojen tuottamiseksi. Kemikaaliturvallisuuslain mukaisissa kohteissa vaarallisten kemikaalien valmistajien ja käyttäjien varautuminen on haastavaa mm. siksi, että kohteita on määrällisesti paljon ja ne ovat toiminnaltaan ja kooltaan hyvin erilaisia, eikä nykytilan turvajärjestelyistä ole tarkkaa tietoa.

Lähtökohtana turvallisuuden varmistamisessa kaikilla sen osa-alueilla on toiminnanharjoittajan oma vastuu. Turvallisuusympäristö on kuitenkin muuttunut viime aikoina sikäli, että rikolliseen toimintaan ja terrorismiin liittyvä vaara vaatii aiempaa enemmän ja osin aiemmasta poikkeavia

turvallisuusjärjestelyitä. Vaaran uhkaa ei voida Suomessakaan poissulkea. Kuten muunkin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyä koskevan turvallisuuden osalta, tulisi ainakin varautumisen ja turvallisuusjärjestelyiden yleiset perusteet olla kaikkia toimijoita velvoittavasti laissa. Lisäksi tulisi säätää riittävästi viranomaisten toimivaltuuksista. Pelkästään vapaaehtoisuuteen perustuva etenemistapa on liian hidas ja voi jättää osan toiminnanharjoittajista sivuun.

Työryhmän raportin ehdotukset osaltaan toimeenpanevat 13.12.2017 sisäministeriön julkaisemaa ”kansallista CBRNE –strategiaa 2017”.

Työryhmän raportin tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Työryhmän raportin on tarkoitus toimia pohjana jatkovalmistelua varten. Työryhmän laatima raportti sisältää kuvauksen kemikaaliturvallisuuslain nykytilasta, valvontaviranomaisista, standardeista ja toimijoiden parhaisista käytännöistä, Pohjoismaiden lainsäädännöstä, rajapinnoista muuhun sääntelyyn, lainsäädännön muutostarpeista ja kuvauksen vaikutusten arvioinnista.

Tiukan aikataulun vuoksi raportissa keskitytään lakitason muutoksiin. Voimassaolevassa kemikaaliturvallisuuslaissa korostetaan onnettomuusvaarojen ennaltaehkäisyä. Työryhmä ehdottaa että kemikaaliturvallisuuslain soveltamisalaa laajennetaan ja laki kattaisi jatkossa myös lainvastaiselta toiminnalta varautumisesta sääntelyn. Työryhmän raportissa on annettu ehdotukset kemikaaliturvallisuuslain ja oikeusministeriön vastuulla olevan turvallisuusselvityslain (726/2014) muuttamisesta. Raportissa ehdotetaan muutettavan muun muassa kemikaaliturvallisuuslain 2 luvussa säädettyjä turvallisuusvaatimuksia huomioiden soveltamisalan laajennuksen vaikutukset. Raportissa ehdotetaan säädettävän turvallisuusvaatimuksista koskien muun muassa toiminnanharjoittajan velvollisuutta varautua lainvastaisiin toimiin, laitosten organisaatiota, kemikaaliturvallisuuslain soveltamisalan mukaisten kohteiden ja tieto- ja ohjausjärjestelmien suojaamista sekä henkilöstön luotettavuuden selvittämistä. Raportissa ehdotetaan turvallisuusselvityslain muuttamista siten, että toiminnanharjoittajalle annettaisiin mahdollisuus suppean turvallisuusselvityksen tekemiseen tietyin edellytyksin vaarallisten kemikaalien parissa työskentelevien osalta. Käytännön toimenpiteet kemikaaliturvallisuuslain soveltamisalan kohteissa vaihtelisivat sen mukaan, millaisia riskejä kuhunkin toimintaan kohdistuu. Jatkossakin vastuu turvallisuudesta olisi toiminnanharjoittajalla. Viranomaisten, Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ja pelastusviranomaisten, tehtävänä olisi kohteiden valvonta ja suurempien kohteiden osalta luvittaminen ja ilmoitusten käsittely.

Työryhmän tiukka aikataulu ei mahdollistanut kemikaaliturvallisuuslain nojalla annettujen alemman asteisten asetusten muutostarpeiden tarkastelua ja valmistelua. Asetusmuutosten valmistelu jää siten mahdollisen jatkovalmistelun varaan.

Lausuntopyyntöjen toimittaminen ja lisätiedot

Tämä lausuntopyyntö toimitetaan vain sähköisesti.

Lausunnot pyydetään toimittamaan työ- ja elinkeinoministeriöön sähköpostitse kirjaamo@tem.fi, viimeistään **16.2.2018**.

Lausunnon viestin aiheena tulee mainita TEM/2490/00.06.02/2017.

Huomaattehan, että lausunnot ovat julkisia ja julkaistaan työ- ja elinkeinoministeriön sivuilla hankeikkunassa.

Lisätietoja lausuntopyynnöstä ja työryhmän raportista antaa työryhmän puheenjohtaja, kaupallinen neuvos Tomi Lounema, p. 029 50 62697 tai sähköpostitse osoitteella [etunimi.sukunimi\(at\)tem.fi](mailto:etunimi.sukunimi(at)tem.fi).

Pekka Timonen
ylijohtaja

Tomi Lounema
kaupallinen neuvos

LIITE

Kemikaalikohteiden suojaamista lainvastaiselta toiminnalta selvittävän työryhmän raportti

JAKELU

Ulkoasiainministeriö
Liikenne- ja viestintäministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Oikeusministeriö
Puolustusministeriö
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Valtioneuvoston kanslia
Valtiovarainministeriö
Ympäristöministeriö
Ålands Landskapsregering

Aluehallintovirastot
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
Energiavirasto
Huoltovarmuuskeskus
Keskusrikospoliisi
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi
Pelastuslaitokset
Poliisihallitus
Puolustusvoimien tutkimuslaitos
Pääesikunta
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira

Suojelupoliisi
Säteilyturvakeskus
Teknologian tutkimuskeskus VTT
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Tulli
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes
Turvallisuuskomitea
Työterveyslaitos
Viestintävirasto

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Energiateollisuus ry
Finanssiala ry
Kemiateollisuus ry
Lämmitysenergia Yhdistys ry
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Metsäteollisuus ry
Päivittäistavarakauppa ry
Suomen Kaasuyhdistys ry
Suomen Kaupan Liitto ry
Suomen Kauppakeskusyhdistys ry
Suomen Kiinteistöliitto ry
Suomen Kuntaliitto ry
Suomen Palopäällystöliitto ry
Suomen pelastusjohtajat -yhdistys
Suomen Standardisoimisliitto SFS ry
Suomen Yrittäjät ry
Teknisen Kaupan Liitto ry
Teknologiateollisuus ry
Öljy- ja biopolttoaineala ry

TIEDOKSI

Kirjaamo, TEM
Turvallisuustekniikan neuvottelukunta